

Modalități de redare a negației în limbile română și germană

**Aurelia Școlnic
Mariana Golovaci**

Prezentul articol pune în discuție cauzele producerii erorilor de traducere în procesul redării negației și va propune unele sugestii de ameliorare a acestora care pot fi utile în cadrul orelor practice de limbă străină.

În baza observărilor didactice putem semnala dificultăți întâmpinate de vorbitorul de limbă română atunci când încearcă a însuși modalitățile de redare a negației în limba germană. Nu pot fi neglijate nici particularitățile psihologice individuale, nici contextul general de învățare a limbii germane.

Un atare demers este semnificativ pentru pronosticarea învățării și se sprijină pe argumentul că eroarea arată concret, într-o exprimare lingvistică, un punct nevralgic în învățarea limbii, deci o dificultate. În mod logic, pentru ameliorarea procesului de însușire, trebuie îndepărtate obstacolele care opresc procesul normal, de unde urmează că „trebuie să fie preîntâmpinate”[1] sursele de eroare. Evident, trebuie să ținem cont de faptul că limba română și limba germană fac parte din grupuri diferite și au un specific de dezvoltare sincronică și diacronică diferit.

De-a lungul studiului efectuat asupra producerii erorilor la redarea conținuturilor negative în limba germană, în cele ce urmează, vom propune unele căi de depășire a acestora. Multe erori par superficiale, dar ele denotă nesiguranța vorbitorului, lipsa sau insuficiența unei baze teoretice și practice, influența limbii materne sau a altor limbi studiate (de ex.: rusa, engleza); unele inexactități apar chiar din încercarea de a evita o eroare presupusă, printr-o „suprasolicitare”, „hipercorectitudine”, extinzând unele reguli acolo, unde limba a ajuns la o iregularitate.

În urma grupării după gradul de dificultate, lingviștii T. Slama-Cazacu și V. Roga au semnalat 3 tipuri de erori: [1:2]

- a) *cu răsturnare;*
- b) *cu modificare de sens;*
- c) *fără modificări semantice.*

O atenție deosebită merită lucrul asupra greșelilor, ce pot conduce la denaturări de conținut: ambiguități, inversări de sens, subînțelegerea contrariului ca rezultat al anihilării negației (utilizându-se în germană negația multiplă), sugerarea informației suplimentare prin exprimarea neadecvată a negației parțiale *etc.*

În vederea asigurării unei însușiri optime a fenomenului "negația", oferim unele sugestii:

- ***Pentru delimitarea negației parțiale de cea predicativă*** propunem: exerciții orale cu respectarea intonației; introducerea formulei de contrast **sondern/”ci”**; utilizarea la etapa inițială de învățare, înscris, a semnelor „virgula” pentru redarea intonației corecte, de ex.: [3]

Er tanzte, nicht vor Vaterfreude!

El dansa, nu de bucuria de a devenit tată.

- ***Pentru evitarea anihilării negației germane*** (prin utilizarea cumulului de negații), se vor traducerii în scopul delimitării negației duble de negația dublată; se vor face referințe la alte limbi cu sistem mononegativ (de ex.: engleza); se va accentua regula concordanței negative, de ex. :

Er denkt nie.

El nu gîndește nicicînd.

- ***În scopul de a alege corect între adverbul nicht/ „nu” și adjectivul negativ kein/ „nici un/ o***, se va respecta regula de negare a numelui și cea cu privire la negarea expresiilor Substantiv+Verb. Deși operatorul negativ se află imediat în fața substantivului, se va nega cu adverbul **nicht/„nu”**, de ex. :

Kein Wort mehr!

Nici un cuvînt mai mult!

• **Pentru a nu confunda adverbul nicht/ „nu” cu pronumele negative nichts/ „nimic”, se va stabili diferența de ordin semantic, evidențiind spectrul mai larg al ultimei variante, redată în limba română prin cumulul negației predicative și lexicale, de ex:**

Er hat **nichts** bemerkt.

El **n**-a observat **nimic**.

• **În vederea utilizării corecte a cuplului corelativ weder...noch, evitându-se „copierea” modelului din limba maternă nici...nici, se vor efectua traduceri cu analize comparate, exerciții cu utilizarea cuplului corelativ la negarea diferitelor părți de propoziție; se va face deosebirea între cuvintele wieder/ „din nou” și weder/”nici”; se vor identifica variantele semantice ale cuvântului "noch", care, în afara cuplului corelativ, se traduce „încă”, de ex. : [3]**

Ist es neugirig?! Weder Worte, noch Taten!

E curios?! Nici vorbe, nici fapte!

• **Ca să alegem corect între variantele germane ale adverbului negativ „nicăieri” /nirgendwo sau nirgendwohin, se va explica specificul de utilizare al lor în cadrul temei "Rektion der Verben"(valența verbelor), accentuându-se diferența semantică ±direcție; se vor propune exerciții cu verbe de stare și de mișcare+NEG. de ex:**

Er arbeitet **nirgendwo**.

El **nu** lucrează **nicăieri**.

vs Er geht **nirgendwohin**.

El **nu** pleacă **nicăieri**.

Se va face paralela cu fenomenul dat, prezent în alte limbi cunoscute (de ex.: rusa: **нигде/ нигде**).

• ***Pentru a nu confunda negația profrază cu cea predicativă și invers***, se va exersa în baza dialogului și a traducerilor; se va apela, pentru comparație, la alte limbi, în care negația profrază nu coincide cu cea predicativă (engleza: **no vsnot**; rusa: **net vsne**); se vor efectua traduceri.

Sugestiile expuse *supra* pot fi utile în domeniul practicii de predare, ele contribuind la stabilirea distincției între negația *predicativă* (totală) și cea *parțială*, distincția între *adverbul negativ* și *pronumele negative*, folosirea normativă a negației în frazele cu propoziții *coordonate* și *subordonate*, sesizarea negației *lexicale*, depistarea sensului negativ în absența *operatorilor negativi formali*, utilizarea corectă a negației în *structuri fixe*, sesizarea *nuaștelor afective* și a valorilor stilistice ale structurilor ce conțin o negație [4].

Sperăm că încercarea noastră de a prezenta mult discutata problemă a negației într-o optică mai nouă, contrastivă și multiaspectuală, va servi drept imbold pentru alte cercetări contrastive, menite să traseze noi perspective privind fenomenul negației.

Bibliografie:

1. Slama-Cazacu T. 1959/1961. Langage et contexte. The Hague. Mouton (Rom. ed. 1959).
2. Roga V. Mijloace stilistice de exprimare a negației // Limba Română (Chișinău), 2006. nr. 11-12. pp.48-5.
3. Hentschel/ Weydt, Handbuch der deutschen Grammatik, Berlin/ New York: Walter de Gruyter 1990., p.64.
4. Constantin Dominte, *Negația în limba română*, București, Editura Fundației România de Măine, 2003, p. 16-23.